

46312

Moji dobri mami.

Slavko Savinšek:

K mamici!

Slika otroške ljubezni v 3 dejanjih.

OSEBE:

MARIJANČEK, (7 let).	VOLKODLAK.	
MILICA, (6 let).	ZLODEJKA,	} hudobne vile.
STRIC.	VRABULJA,	
VILISLAVA, kraljica vil.	GRDOSAVA,	
MALINA,	SNEŽEC,	} palčki.
LJERKA,	BRKEČ,	
JELA,	KUPČEK,	
ŠČIPEČ,	GOBIČA,	
VRAŽIČ,	LJUBČEK,	
ZBADEC,	ANGELA SMRTI.	
MAMIN DUH.	ANGELA VEČNEGA ŽIVLJENJA.	

Dejanja se vrše tri poletne noči zaporedoma.

I. dejanje.

Svetla poletna noč. Zvezdnato nebo. Oder v lunini svetlobi. Na desni rob gozda, drevje in grmovje. Na levi lesena kočica — vidi se ogel z oknom in vrati. Pred hišo klopca.

1. prizor.

(Ko se dvigne zastor, v koči direndaj, tepež. Šiba poje...)

Marijančkov glas (*v joku*). Nikar, stric, nikar! O — boli! Ne ne več! Saj ne bom nikoli več!

Stričev glas (*vmes*). Ti para ciganska, ti! Potepenec! Na, burač raztrgani! — Ven se mi poberi! Tam zunaj večerjaj! V noč ugnizni! (*Vrata se odpro, Marijanček omahne na oder. Izza vrat pogleda samo moška noga, potem se takoj zopet zapro*).

2. prizor.

Marijanček (*ihti na glas in se pobira s tal. Z rokama si ustavlja solze. Nekaj časa stoji. Jok postaja tišji. Vsede se na klopco. Zagleda se pod zvezdnato nebo. Proseče*). Oh, mamica, kje si? — (*Molk, daljša pavza. Strmi v zvezdo, ki sveti močno ravno nad gozdom. Šine pokoncu, razpne roke, v silni bolesti zakriči*). Ma-mi-ca! — Ma-mi-ca-a-a — — (*zajoka huje in se zgrudi nazaj na klop. V koči tišina. Le Marijančkovo ihtenje se sliši*).

3. prizor.

Milica (*tiho odpre vrata. V predpasniku nekaj prinaša. Nalahno stopa k Marijančku in prisede. Roko mu dene na ramo*).

Marijanček! — Nikar ne jokaj! — Ali te hudo boli? Oh, ta grdi stric! — *(Pavza. Marijanček utihne in zastrmi v zvezdo)*. Na, Marijanček, lačen si. Dva krompirja sem dobila za večerjo, na, pojej jih! — — — Nočeš?

Marijanček *(poboža sestrico po laseh)*. Sama jih pojej! Ti si lačna, jaz pa nisem.

Milica. No, vsaj enega, Marijanček! Vsak enega bova pojedla, kajne? *(Marijanček vzame. Začneta jesti)*. Veš, kar počakala sem, da je stric odšel, potem sem pa hitro stekla k tebi. Strah me je bilo notri. Pri tebi me pa ni strah. Saj je mamica včasih rekla: Marijanček je že velik mož. Prav nič se ne boji strahov.

Marijanček. Oh, mamica, zakaj si odšla? In naju nisi hotela vzeti s seboj!

Milica. Ta grdi stric! Samo tepe naju. — Ali te hudo boli? — Še večerje ti ne da. Mamica nama je pa kavo skuhala in kruha nama je dala . . . Pa je šla mamica. Čez deveto goro v deveto nebo je šla . . .

Marijanček. Čez vrhove gora je odšla k zvezdicam. Ali veš, Milica, kako nama je včasih tu na klopci pravila: Sirotici, kaj bo z vama? Mene kmalu ne bo več. Vidita tam nad gozdom ono zvezdico? Tja gori bom šla. Z zvezdice bom gledala na vaju, da vaju ne bo strah, ko bosta sama . . . In kadar bo zvezdica migljala in se smejala, mislita, da se vama jaz smehljam in vaju kličem k sebi . . .

Milica. In še je rekla: Milica, ko boš ti tako velika kot Marijanček, bosta prišla k meni. Marijanček te bo peljal za roko. — Potem naju je pobožala in solze so ji tekle po licih. — — *(Pavza.)* Marijanček, glej, kako se nama mamica smehlja!

Marijanček *(vstane, stegne roko)*. Mamica, ali smeva k tebi?

Milica *(ob njem, se ga oklepa)*. Vidiš, kima da smeva. — Marijanček, saj sem že dosti velika. Pojdiva k mamici!

Marijanček. Ne boš mogla čez strme skale. Strah te bo skozi temne gozdove.

Milica. Nič me ne bo strah. Ti se ne bojiš strahov. Daleč pa tudi ni.

Marijanček. Prav na vrh hriba morava priti. Vidiš, do onele smreke. Jaz bom splezal na smreko in jo bom poklical: Mamica!

Milica. Mamica bo vesela in bo rekla: Ali sta res prišla? Ali se nista nič bala?

Marijanček. Nič, bova odgovorila. Saj sva samo na tebe mislila. *(Pavza.)*

Milica. Marijanček, kdaj bova šla? — Pojdiva takoj!

Marijanček. Ne, nocoj še ne! *(Se zopet vsede, Milica z njim.)* Jutri zvečer. Čez dan bova naprosila kruha, da ne boš lačna na poti. In tvoje čizme bova poiskala, da te kamenje ne bo zbadalo. — Zgodaj bova šla, takoj ko bo zasvetila zvezdica. Vso noč bova hodila in še en dan in eno noč. — Ali boš kaj trudna, Milica?

Milica. Prav nič! Tako hitro bom tekla, kakor boš ti hodil. Če bova urna, bova kmalu pri mamici, kajne?

Marijanček. Kmalu, seveda. Samo če bom dosti velik, da bom dosegel zvezdo in zbudil mamico, če bo spala.

Milica. Boš pa dolgo palico vzel in boš prav nalahno potrkal na zvezdico in boš rekel: Mamica, ali spiš?

Marijanček. Ali bova pa pod smreko počakala, da se mamica zbudi. Pogledala bo sem na klopco. Ustrašila se bo, ko naju ne bo videla. Žalostna bo začela jokati. Takrat jo bova poklicala: Mamica! Takoj se bo zasmejala in naju bo potegnila k sebi. —

Milica. Pa se je bova oklenila in je nikoli več izpustila. *(Pavza.)*

Marijanček. Milica, pojdiva spat. Pozno je že. Čuj, tam za grmom šumi škrat. In doli pod bregom si divji mož zobe brusi. Nocoj morava dobro spati, da jutri ne bova zaspana... O, mamica, kmalu bova pri tebi!

Milica. In stric naju ne bo več tepel. Mamica nama bo dala kruha in orehov in kave nama bo skuhala.

Marijanček. Ti neumnica ti! Saj na zvezdah nič ne jedo, je rekla mama. Samo smejejo se in igrajo. Z angelčki se skrivajo in mance lovijo po vrtu.

Milica. Midva se bova tudi skrivala mamici. *(Odhajata v koč.)* Ko naju bo našla, bo rekla: O, vižjih, moja otročiča! In poljubila naju bo...

4. prizor.

Snežec. Kupček.

Snežec *(previdno pokuka izza grma, stopa do srede odra in se razgleda).* Alo, Kupček! Nikogar ni.

Kupček *(boječe izza grma).* Ali ni Volkodlak za hišo? Ali Ščipec v travi?

Snežec *(ogleduje).* Ni ga ne. Nikogar ni. Kar pridi!

Kupček *(steče k njemu).* Ali si dobro slišal sirotici? Ali se ti kaj smilita?

Snežec. Kar k mamici bi ju nesel.

Kupček. Veš kaj? Kraljici Vilislavi bova vse povedala.

Snežec. Saj je sama slišala. Pri meni je stala pod smreko.

5. prizor.

Prejšna. Vražič, pozneje Ščipec.

Vražič *(izza grma, skokoma sede sredi med oba).* Čik!

Snežec in Kupček *(se prestrašita in odskočita).* O-je!

Snežec. Tiho bodi, Vražič, da ne boš zbudil sirotic. Ali se ti nič ne smilita?

Vražič. O prav nič! *(Vstaja).* Kar prav jima je. Naj se le naučita kozjih molitvic.

Kupček *(ki ga je Ščipec priplazivši se skrivoma v nogo vščipnil, odskoči).* Ajsss!

Ščipec. No, Kupček, kaj pa je? Ali si poskočil, kaj?

Kupček. Le čakaj, Ščipec! Vilislavi te zatožim. V vodo te vrže!

Ščipec. Kar tebe naj vrže, da se boš malo skopal.

Snežec *(Ščipcu).* Pusti ga, kaj ti je storil? — Ko bi ti vedel, kako se godi tema dvema, *(pokaže na koč),* ne bi tako nagajal.

Ščipec. O, saj vem! Prav jima je. Pa mislita tepčka, da bota šla k mami na zvezdico. Hej, saj ni zvezdica neumna, da bi prišla k njima!

Vražič. Volkodlak je rekel, da nikoli ne bota videla mamice. Požrl ju bo.

6. prizor.

Prejšni. Vilislava.

Vilislava (*nastopi naglo*). Prav nič ju ne bo požrl. — Alo, paglavca, spat!

Vražič in Ščipec (*brž planeta za ogel*). Nikamor ne greva. Ali si ti najina kraljica? Kupčka in Snežca spodi spat!

Vilislava (*skoči proti njima*). Ali mi ne gresta?

Vražič in Ščipec (*se umakneta*). Volkodlak! Volkodlak!

7. prizor.

Prejšni. Volkodlak.

Volkodlak (*hitro od desne zadaj*). Kaj je? Kdo kliče?

Ščipec (*pokuka izza vogla*). Vilislava naju spat podi.

Volkodlak. Vila, mojim sem jaz gospod.

Vilislava. Zato jim zapovej mir, da moreta sirotici zaspiti (*pokaže na koč*).

Volkodlak. Kakšni sirotici? Ta paglavca tu notri? Požrl ju bom.

Snežec (*izza vilinega zagrinjala, kamor se je skrila s Kupčkom*). Ti bi slona požrl.

Kupček. Jago babo požri, da ti bo s kostmi želodec predrila.

Volkodlak (*skoči proti njima*). Tiho, seme, če ne ...

Vilislava (*dvigne roko*). Pusti ju! Prav imata! — Vsaj otrok bi se usmilil.

Volkodlak. Najslajšo kri imajo.

Vilislava. Dobrih, nedolžnih, kakor sta ta dva.

Volkodlak. Ha-ha! Taki imajo šele sladko kri!

Vilislava. Pa ta dva imata mamico tako rada.

Kupček. K njej bosta šla.

Snežec. Na zvezdico.

Volkodlak. Ne bosta šla. Ujel ju bom.

Ščipec. In požrl.

Vražič. S kostmi in kožo vred.

Vilislava (*Volkodlaku, ki se reži*). Ali res misliš?

Volkodlak. Res, res!

Vilislava, Pa ju ne boš! Jaz pojdem ž njima, popeljem ju na zvezdico.

Ščipec (*zbadljivo*). Na lunico, na solnčece ...

Vilislava. Vse dobre vile bom sklicala, vse palčke zbrala in jih poslala na pomoč.

Volkodlak. Strica bom pregovoril, da ju pojde iskat. Njemu jih bom ukradel in požrl.

Vilislava. S svilnatimi nitmi bom zvezala strica, da se ne bo ganil.

Volkodlak. Moji škratje bodo niti pregrizli.

Vilislava. Uspavalne trave mu bom dala, da se ne bo zbudil.

Volkodlak. Moje vile ga bodo zdramile s trnjem in vsatom.

Vilislava. Moje trave so močnejše ko trnje in osat.

Volkodlak. Pa so moje roke silnejše.

Vilislava. Moje vile urnejše.

Volkodlak. Jaz sem hitrejši.

Kupček. Neroda si.

Ščipec. Kupček, ajsss! (*Se pači Kupčku*).

Vilislava. Kaj se bom prerekala s teboj. Grem iskat vile, da hišo zastražijo. (*Odhaja*). Palčka, počakajta me tukaj!

Kupček. Bojim se.

Ščipec. Kupček, ajsss! (*Kupček mu hud preti*).

Vilislava. Nič se ne boj Volkodlaka! Saj si moj. (*Odide*).

Volkodlak (*za njo*). Le pojdi! Jutri se pomeriva. Mar misliš, da nisem več Volkodlak? Bomo videli. Ha-ha-ha. (*Na desno*).

8. prizor.

Palčka. Škrata.

Vražič (*skoči proti Snežcu in ga sune*). Snežec. čik!

Ščipec (*enako proti Kupčku*). Kupček, ajsss! (*Ga vščipne*).

Snežec (*klofne Vražca, da odleti kapa*). Na grdoba!

Kupček (*skoči k Snežcu*). Varuj me!

Ščipec (*vščipne Kupčka*). Kupček, ajss!

Snežec (*ki se mu je Vražič zapodil pod noge, udari Ščipca, Kupček se zvali na klečočega Vražiča, Ščipec zgrabi Snežca za vrat. Rujejo se in motovilijo po tleh*).

9. prizor.

Prejšnji. Dobre vile.

Vilislava (*plane z drugimi na oder*). Paglavca ali mi gresta? Čakajta! (*Žuga proti njima*).

Vražič in Ščipec (*se urno pobereta in planeta za hišo*).

Vilislava (*Kupčku, ki joče na tleh*). Ubožec! Le potolaži se! Vržem ju v vodo. Pojdita spat sedaj in lepo počivajta!

Kupček in Snežec (*ji poljubita roko*). Sladko spavaj kraljica! (*Odideta*).

10. prizor.

Vilislava (*za njima*). Lahko noč, ljubčka! (*Malini in Ljerki, ki ste se takoj po ubegu škratov postavili na stražo pod okno in k vratom*). Skrbno, sestra, čuvajta nocoj! Noben šum naj vama ne uide. Varujte sirotici ubogi. (*Stopi k oknu in gleda v kočo. Luna se skriva, oder temni*.) Pojta jima uspavanko, čarajta jima sanje o mamici zlati, o zvezdici srebrni. (*Odhaja na levo*.) In jaz grem, (*bleda svetloba jo obsije*) da rožicam naročim, naj ju jutri pozdravljajo na poti, da ptičkam povem, naj ju krepčajo s pe-semco, naj jima s kljunčki kažejo pot. (*Odide*).

11. prizor.

Malina (*sloni ob smreki kraj kočē*). } Pritajeno pojeta:
Ljerka (*sedi na klopici pod oknom*). }

Lahno se noč je na zemljo spustila,
malima v očke je sanje dahnila.

K postelji v zlati se zarji približa,
skrbno siroti na čelo pokriža.

Zvezda z višave pošilja pozdrave,
mamica k njima hiti iz daljave.

„Lahko noč, lahko noč“, tiho šepeče,
solza ljubezni v očeh ji trepeče.

Zastor.

II. dejanje.

Gozdna jasa. Krog in krog drevje, tupatam grm. Zvezdnata noč. Nad gozdom svetla zvezda.

1. prizor.

Kupček in Gobica sedita pod grmom.

Gobica. Šmentana reč, kje sta otroka tako dolgo? Kaj delata Snežec in Brkec, da še nobenega ni?

Kupček. Pa vendar ni Volkodlak požrl sirotic ubogih?

Gobica. Saj jih je Vilislava zastražila. Vile gredo ž njima.

Kupček. Če bi bil Volkodlak hudega strica zbudil? Ali mu pa vezi potrgal, ki so ga, vile ž njimi zvezale?

Gobica. Ah, kako neki! Kraljica vil je močnejša ko Volkodlak.

2. prizor.

Prejšna. Vilislava.

Vilislava. Da, močnejša sem. Ali bojim se, da so škratje moje vile premotili in palčke polovili. Predolgo ni Snežca in Brkca s poročilom.

Gobica. O, pot je dolga in palčka imata kratke nožice.

Kupček. Otročica sta pa slabotna in le počasi hodita.

Vilislava. Gobica, brž ko pride Snežec, me priteci poklicat. (*Odide*).

3. prizor.

Kupček, Gobica, pozneje Volkodlak.

Gobica. Kako ima Vilislava rada sirotici. Pa nič se ne boji Volkodlaka.

Kupček. Nič nima strahu pred požeruhom kosmatim.

Volkodlak (*za kulisami*). Ha-ha-ha! Ha-ha-ha!

Kupček. Ali ga slišiš, Gobica? Sem gre! Bojim se ga tako! (*Se stisne h Gobici*).

Gobica. Nič se ne boj! Za grm skočiva, ne bo naju videl. (*Se skrijeta za grm*).

Volkodlak (*nastopi*). Ha-ha-ha! Pa ju bomo danes! Samo, če so moje vile dale stricu dovolj trnja in osata. In če so moji škratje pregrizli niti. — Ej, Zlodejka ima ostro trnje kot nož in Vrbulja osat kot srpova konica. Šcipec in Vražič pa nohte in zobe kot miši. Zgovorna Grdosava in Zbadec mu bosta pa vse

povedala — da sta paglavca ušla, da bo stekel za njima in ju za ušesa privedel nazaj. In ko bo Vilislava pozabila nanju, ju pa požrem. Sladka bo kri, to bo dišala. Ha-ha-ha! (*Izgine v grmovju*).

4. prizor.

Gobica, Kupček, kasneje Snežec.

Gobica (*s Kupčkom polagoma prilezeta izza grma*). Ali si ga slišal, zverino, pasjeglavca?

Kupček. Ves se tresem od strahu. Joj, dobro, da naju ni zapazil.

Gobica. E, kaj! Saj naju varuje Vilislava. — Ti, Kupček, glej, tamle teče Brkec. (*Mu tečeta naproti.*) Ej, Brkec, kako?

Brkec (*priteče preplašen*). A-a-a-a! Moje noge, moje noge! Tako sem tekel, da sem si podplate zbrusil.

Kupček. Kaj pa sirotici?

Brkec. Že gresta semkaj.

Kupček. Juh! Ne bo jih Volkodlak!

Gobica. Na zvezdico prideta! Brž Vilislavo klicat! (*Steče.*)

5. prizor.

Kupček, Brkec. Kasneje Vilislava in Gobica.

Kupček. Ali si kaj zelo truden, Brkec? Ves si splašen.

Brkec. O, nič zato! Saj sem tekel za ubogi sirotici.

Kupček. Hej, srečno bosta prišla k mamici. To bomo še veselili!

Brkec. Ti, Kupček, meni se pa tako zdi, da se bo nesreča zgodila. Čisto se mi zdi, da je tekel za menoj škrat Zbadec in se mi je smejal. Tamle pod bregom je stekel proti Volkodlakovim jamam. Oh, da bi se bil vsaj zmotil!

Kupček. Gotovo si se zmotil. Saj naše dobre vile varujejo otroka in Snežec je tudi ž njima. Volkodlak se boji Vilislave.

Brkec. Snežec mora biti kmalu nazaj. Bo že povedal.

Vilislava (*pride z Gobico od leve*). No, Brkec, priden si bil, dobro si tekel. Prav sladkih bonbončkov dobiš in orehov. Kje so Snežec in vile?

Brkec. Snežec je ostal pri koči, da pazi na strica. Vili pa gresta nevidno s sirotama. Od drevesa do drevesa jima sledita.

Kupček (*ki je že dalje časa gledal proti desnim kulisam*). Že gresta, že gresta! (*Vsi gledajo.*) Jej, jej, pa trudna sta. Milica že komaj nožice premika!

Vilislava. Sta že tu. Hitro se jima skrijmo! (*Palčki za grm, Vilislava za levo kuliso*).

6. prizor.

Otroka počasi prideta. Vili se samo pokažeta.

Milica. Ah, Marijanček, tako sem trudna. Počijva malo!

Marijanček. Nikar, Milica. Glej, zvezda se nama tako smehlja, tako naju vabi mamica. Pojdiva dalje, da bova prej pri nji.

Milica (*zaihti*). Oh, tako me nogi bolita. Vsaj malo sediva!

Marijanček. Le nič ne joči, sestrice! Pa počijva. Tamle pri grmu. (*Sedeta tako, da vidita zvezdo.*) Kar náme nasloni glavico, Milica, in počivaj!

Milica (*uboga in se zagleda v zvezdo*). O, mamica, ali naju kaj vidiš, kako sva trudna? Ali se ti kaj smiliva?

Marijanček. Seveda je ji. Saj se kar svetijo solzice na zvezdici. Če bi mogla, bi prišla po naju. Tebe bi nesla, mene pa peljala za roko.

Milica (*po presledku*). Marijanček, tako sem zaspana. Komaj še vidim mamico. Ali jo ti kaj vidiš, Marijanček, mamico zlato, kako ... se ... nama ... sme - hlja ... (*zaspi*).

Marijanček. Ubožica, zaspala je. Le spančkaj, sestrice mala, da počiješ. Noč je še dolga in daleč je dan. Jaz te bom čuval, da te ne bo v sanjah plašil Volkodlak in strašila Jaga-baba. (*Pavza.*) O, mamica, kmalu bova pri tebi, kmalu. Jutri že, morda... Tako blizu je zvezdica in tako naju z očesci pozdravlja. (*Gleda v zvezdico, nasloni se na komolec. Kmalu omahne na mah in zaspi.*)

7. prizor.

Kupček, Brkec in Gobica prilezejo izza grma. Vile se počasi približujejo in obstopijo speča otroka.

Kupček (*poboža Milico po nožicah*). O, kako imaš spehane nožice! In ožuljene! Gotovo te pečejo žulji, ubožica uboga! Le čakaj, ohladim ti jih. (*Sname čepico in ji dela veter.*)

Gobica. Vilislava, dihni na njeni nožici, da ji splahnejo žulji!

Vilislava (*se skloni in dihne na nogi.*) Tako, sirotica uboga. Naj bosta lahki tvoji nožici, naj mirno tekata mamici nasproti!

Malina. Naj še kamni in kamenčki umikajo, da ne ranijo nežnih nožic.

Ljerka (*Marijančku*). Naj bo hrabro tvoje srce, da se ne oplaši na težki poti.

Vilislava. Tvoji roki trdno opirajta malo sestrico.

Milica (*v spanju*). Mamica zlata, daj mi poljubček! O, kako si moja, mamica!

Vilislava. Uboga Milica! Mamica je še tako daleč, ti si pa tako trudna.

Malina. In pot je še tako dolga in strma.

Ljerka. Ti pa si tako majhna in nebogljená.

Volkodlak (*iz gozda*). Ha-ha-ha-ha!

Kupček. Že zopet rjove, zverina. Nič nima srca.

Brkec. Nič se mu ne smilita, pasjeglavcu.

Volkodlak (*močneje*). Ha-ha-ha-ha!

Vilislava. Zbudil ju bo. — Pa vendar ni česa napravil, da se tako reži.

Malina. Saj smo mi pri siroticah.

Kupček. Mi ju bomo varovali.

Brkec. Mi branili.

Vilislava. Če le ni strica sklical in spravil na pravo sled.

Gobica in Kupček. O joj! Gorje!

Malina. Zvit je in prevejane njegove vile.

Ljerka. Prekanjeni njegovi škratje.

Vilislava (*ki že dalje časa gleda v gozd na desno*). Moj Bog! Tam doli teče Snežec ves spehan. Nesreča se je zgodila.

Malina. In tam zadaj teče naša sestra.

Palčki. Joj, joj! Gorje, gorje!

Volkodlak (*še močneje*). Ha-ha-ha-ha!

8. prizor.

Prejšnji. Snežec, pozneje vila Jela, vmes Ljubček.

Snežec (*ves spehan*). A jej, o joj! Komaj lovim sapo. O joj!

Vsi. Snežec, kaj je, kako je?

Snežec (*zasopljen*). Stric — hudi stric — ju gre — iskat.

Vsi. Gorje, gorje!

Vilislava. Kako se je zgodilo? Kdo ga je zbudil? Kdo oprostil vezi?

Snežec. Vili Zlodejka in Vrabilja sta ga zbudili s trnjem in osatom. Vražič in Ščipec sta pregrizla vezi.

Kupček. Dalje, dalje!

Snežec. Grdosava in Zbadec sta mu povedala, da sta otroka ušla. Grdosava ga je naščuvala, naj ju gre iskat. Takoj se je napravil na pot.

Vilislava. Pa kako sta stražila ti in Jela?

Snežec. Mene sta vili pod oknom ujeli in zvezali.

Volkodlak (*v gozdu*). Ha-ha-ha-ha!

Snežec. Potem sta postavili Vražiča k meni za stražo, sami sta pa šli strica buditi. Jela je prihitela iz gozda, spodila Vražica in mene oprostila. Takoj me je poslala semkaj. Preden sem stopil v gozd, sem še prav dobro videl, kako je stric prihitel iz hiše. In Jelo sem še slišal, kako je kriknila. Stric jo je sunil, ko mu je hotela zastaviti pot.

Vilislava. Hrabra Jela! — (*Kliče za leve kulise*). Ljubček, Ljubček!

Ljubček (*priteče*). Kraljica, zapoveduješ?

Vilislava. Takoj teci Jeli naproti in ji pomagaj, če je v stiski. Če bo sila, priteci po nas!

Ljubček (*se prikloni in odhiti desno v gozd*).

Brkec. Moj Bog! Kako da so nas Volkodlakovi premagali?

Kupček. Prehiteli so nas.

Snežec. In kaj bo s sirotama?

Gobica. Branili ju bomo.

Vilislava. Pred Volkodlakom lahko. Toda kaj bo, če se nas stric ne bo bal?

Volkodlak (*za kulisami*). Ha-ha-ha-ha!

Kupček. Zverina, kako tuli. Le čakaj! (*Mu žuga v gozd*).

Vilislava. Sestre, kaj storimo?

Gobica. Ljubček teče tamle in Jela. Za njima pa grde vile in škratje. Joj!

Snežec. Joj, am doli pa hiti stric! Z rokami žuga.

Ljerka. O, siroici! (*Stopi k njima in ju pokrije s pajčolanom*).

9. prizor, (ki naj se igra hitro!)

Prejšnji, Jela, Ljubček, kasneje škratje, hudobne vile, Volkodlak.

Ljubček (*ves spehan, brez čepice*). O joj, o joj! (*Se oklene Maline*).

Jela (*v strahu*). Bežimo, sestre! Hudoben človek je. Pobil nas bo!

Vilislava. Sestre, bratci, nikamor! Branimo sirotici! (*Vse ju obstopijo. Palčki pred desne kulise, kjer se spoprimejo s škрати, ki jih potisnejo k vilam*).

Ljerka (*skoči pred škrate*). Stran, paglavci! (*Prevrne dva po tleh, vsi se umaknejo za kulise*).

Grdosava, Vrabulja, Zlodejka (*planejo izza desnih kulis*). Kaj jih biješ, zelenka? Nazaj!

Malina. Nikamor! Umaknite se ve, sicer vas poženemo.

Vrabulja. Kdo? Ve? Le poskusimo se! (*Se zažene proti nji*).

Vilislava (*skoči prednje*). Nazaj, čarovnice! Nič več pred moje oči! Jage-babe!

Volkodlak (*še za kulisami*). Ha-ha ha! (*Plane pred Vilislavo*). Kdo nam ukazuje? Ti?

Vilislava (*oblastno*). Jaz, kraljica!

Volkodlak. Ti? Nikdar! Hej, vile, kar po njih! (*Hoče planiti na Vilislavo*).

Vilislava (*ploskne z rokami, zabliska se in zagrmí. Volkodlak se opoteče nazaj v gozd*). Na, pasjeglavec! Vidiš, kaj je kraljica!

Grdosava, Vrabulja, Zlodejka (*ob blisku prestrašene planejo za desne kulise*).

Stričev glas (*močan, za kulisami*). Hej, paglavca, kje sta?

Marijanček in Milica (*planeta iz spanja*). Mamica, mamica!

Vile (*stopijo tik pred desne kulise v brambno vrsto*).

Palčki (*se skrijejo za grm*).

10. prizor.

Dobre vile. Stric.

Luna se skriva za oblake. Polagoma se stemni, grom in blisk, posebno proti koncu prizora.

Stric (*nasilno nastopi med vile in razmahne roke*). Stran, ženske!

Vile (*stečejo za leve kulise*). Gorje, bije nas! Človek nas bije!

Marijanček (*vpije*). Mamica, mamica! Stric gre, stric!

Milica (*zajoče*). Ubil naju bo! (*Stisne se k Marijančku*).

Stric. No, cigana, ali sta se že sprehodila? Seveda, spočita sta morala na sprehod. Jaz vaju s palico naučim sprehodov!

Marijanček (*poklekne, dvigne roki*). Stric, ne tepi naju! Pusti naju k mamici!

Milica (*tudi poklekne*). Stric, ne tepi naju! Saj bova pridna.

Marijanček (*hrabro*). Mamice se boj! Vidi te!

Stric. Smrkavec! Še grozil mi boš? Čkajta, jaz vama pokažem »mamico«!

Volkodlak (*v gozdu*). Ha-ha-ha-ha!

Stric (*stopi k njima, zgrabi vsakega za eno uho in jih vleče s seboj*). Marš, seme cigansko! Domov! Tam se naprej pomenimo.

Marijanček. Stric, joj! Pusti, pusti nau! Vsaj Milico pusti. Jaz sem kriv!

Milica (*joče*). Mamica, mamica, pomagaj!

Marijanček (*tudi joče*). Mamica, joj, boli, boli! (*Vsi trije zginajo za kulise na desno. Marijanček in Milica še vedno kličeta: „Mamica, mamica!“ Glasovi se zgube v dalji. Volkodlak se v gozdu zareži: Ha-ha-ha-ha!*)

Grdosava, Vrabulja, Zlodejka in škratje (*se v gozdu krohotajo*).

Vile in palčki (*pridejo počasi na oder in plakajo. Grom in blisk*).

11. prizor.

Dobre vile. Palčki.

Ljerka. Gorje jima, gorje!

Kupček. Ubil ju bo, ničvrednež.

Jela. Groza me je!

Brkec. Volkodlaku ju bo dal, da ju požre.

Snežec. O siroti ubogi! (*Veter zažvižga*).

Gobica (*kaže proti nebu*). Glejte, še zvezdica z mamico se je skrila. (*Veter znova zatuli*). O, uboga mamica, kako joče.

Kupček. In kako se žalosti nebo!

Malina. Še blisk plače in skala joče.

Snežec. O, moči nadnaravne, pobijte hudobneža!

Brkec. O, Bogec, v zver ga spremeni!

Vilislava (*ki je ves čas v ospredju v pajčolan plakala*). Sestri, Malina in Ljerka, hitita za njimi! Bijta strica s trnjevim palicami, da bo izpustil siroti. Snežec, meči mu prahu v oči, Jela brizgaj mu dežja v obraz, da ne bo mogel zmerjati otročičev! Brkec, kamenja mu meči pod noge, da mu bo kri čevlje močila! Kupček, vodi sirotici varno za roke in čuvaj ju bodečega trnja in ostrega kamenja! Ko prideta domov in zaspita, namažite ju z zdravilnimi rožami in ozdravite jima bolečine! Obrišite jima solze z ličic! Jutri zvečer pridem sama k vam doli. Hitite, sestre, bratci, hitite!

Vsi (*razen Gobice*). Lahko noč, kraljica! Ti čuvaj nad nami! (*Odidejo na desno*).

Vilislava. Gobica, ti pa pojdi in mi pokliči angela smrti. Naj takoj prideta k meni. Potem straži pred mojimi vrati.

Gobica (*se prikloni*). Lahko noč, kraljica! (*Odide*).

12. prizor.

Vilislava. Gorje tebi, Volkodlak! Danes si me ukanil, danes tepeš siroti in veseliš se že njune krvi, toda prekmalu. Še živi kraljica Vilislava. In ta se bo maščevala, kruto maščevala!

Volkodlak (*v gozdu*). Ha-ha-ha-ha!

Vilislava. Le reži se, le reži, ne boš se dolgo. Črni duhovi groze so že zapičili vate plamteče oči. (*Prot nebu*). Ti, zvezdica, potolaži žalostno mamico. — Ne jokaj, dobra mamica, ne jokaj. Kraljica Vilislava skrbi za tvoji sirotici. (*Bleda luč jo obsije*). Vilislava ti jih bo vrnila. Preden bo drugič zašla zvezdica, bosta objemala tvoj vrat, poslušala utripe materinega srca. Z nebogljenimi ročicami bosta božala tvoje zlate lase. (*Odhaja v svetlobi za leve kulise*).

Zastor.

III. dejanje.

Pozorišče kakor v 1. dejanju, noč brez lune.

1. prizor.

Malina, Ljerka, Jela sede in stoje ob koči. Pred njimi Kupček.

Kupček. Oh, strašno je bilo sinoči. Še danes se ves tresem.

Malina. Pa kje si ga videl, Volkodlaka?

Kupček. Vilislava mi je naročila, naj jo pridem poklicat, če bi se otrokoma hudo godilo. Ko jih je stric pretepal, sem hitel klicat vilo. Pridem do one smreke ob razpotju —

Jela. Kaj je bilo?

Kupček. Zagledam Volkodlaka, kako leži stegnjen na tleh. Iz razklane čepinje mu je curljala črna kri in zobje so režali vame, da sem zavpil od strahu.

Ljerka. Grozno, grozno!

Malina. Vilislava se je maščevala, ker je dvignil roko proti nji.

Jela. In dalje?

Kupček. Okrog po drevju so sedeli črni vrani in peli: Kazen, kazen, kazen! Tako me je bilo strah, da nisem upal dalje in sem hitro stekel nazaj.

Malina. Prav si storil. Strica sem že jaz ukrotila. S trnjeno vejo sem ga bila po obrazu, pa je popustil siroti.

Kupček. Kje sta zdaj otročiča?

Ljerka. Tu notri spavata. Marijančku je stric skoraj uho otrgal in Milica je imela vse žuljave noge.

Jela. Vzeli sva jih stricu, odvedli v kočo in jima ozdravili rane.

Ljerka. Ves dan sta spala in še vedno se ne zbudita.

Malina. In kako je Vilislava kaznovala hudobnega strica! Ko ga je zadevalo moje trnje, je od groze rjul. Tako mu je šla k srcu moja kazen, da je znorel.

Kupček. Prav mu je, surovežu!

Malina. Začel je besneti, da so prihiteli ljudje. Zvezali so ga in vrgli na posteljo. Krivogleda žena mu moči razbeljeno glavo z mrzlim ledom in čaja zdravilnega mu kuha.

2. prizor.

Prejšnji. Palčki, razen Gobice, pridejo od desne zadaj.

Snežec. O, dober večer, sestre!

Brkec (Kupčku). Dober večer, bratec!

Jela. Kaj ste tako splašeni, ljubčki?

Kupček. Ali ste mrtvega Volkodlaka videli?

Snežec. Tudi Volkodlaka. Pa še vse hujše reči.

Brkec. Hudobne vile! O, groza!

Ljubček. In škratje! Brrr . . . !

Vile. Brž, brž, povejte!

Brkec. Grdosavo in Vrabeljo smo videli. O, kako strašno! Vso obleko sta si bili razcefrali in druga drugo sta grizli.

Snežec. Prišli smo bliže in za trenutek sta odnehali. Pogledali sta nas z ledenimi očmi. Potem sta se zopet zagrizli druga v druga, da se je naredila luža krvi.

Kupček, Vile. Grozno! Strašno se je maščevala Vilislava.

Brkec. In v Volčji jami plavajo trije utopljeni škratje.

Malina. Joj, joj!

Jela. Tudi te je torej pravična Vilislava kaznovala!

Snežec. In nazadnje smo videli še Zlodejko.

Ljerka. Kje, kakšno?

Brkec. Gori na Trati. Na prelomljeno vejo je bila nabodena.

Snežec. Lasje so ji bili razpleteni po tleh in burja jih je razmetavala.

Jela. Res, grozno so bili kaznovani vsi, ki so kaj žalega storili otročičema.

Brkec. O, Vilislava je pravična kraljica!

Ljerka. In še bo nekaj napravila. Ravno prej je bila tukaj. Gledala je speči siroti, pa so ji oči tako čudno žarele.

Jela. Ko je odhajala, je rekla: „Kmalu bo bolje, siroti“.

Brkec. In Gobico je sinoči poslala po angela smrti.

Ljubček. In angela večnega življenja je klicala danes.

Malina. Rekla je, da se kmalu povrne.

Kupček. Menda bo peljala siroti na zvezdico k mamici.

Snežec. Morda. Bog ve?

3. prizor.

Prešnji. Vilislava.

Vilislava (*kot kraljica, s krono na glavi*). Radujte se sestre, veselite se, bratci! Maščevala sem se nad onimi, ki so se mi bili postavili v bran!

Vsi. Slava ti, kraljica!

Malina. Strašna si v maščevanju.

Jela. In velika v dobroti.

Ljubček. Neskončna v ljubezni.

Vilislava. Da, v ljubezni. Zato ljubim vse, ki resnično ljubijo.

Ljerka. O, ljubezen!

Vilislava. Da, ljubezen! Samo ljubezen, resnična ljubezen je večna, neminljiva. Zato blagor onim, ki v ljubezni umrjejo. V ljubezni bodo živeli večno.

Marijanček (*v koči*). O, mamica, kako si moja! O, mamica!

Vilislava. Ali čujete? Še v spanju samo mamico kliče!

Jela. V bolečinah in udarcih sta siroti mislili samo na mamico.

Malina. Drobni, nedolžni srčeci bi dala za mamico.

Ljerka. Ker jim je tudi mamica vse dala.

Vilislava. Vse zate, vse radi tebe, o ljubezen materinsko-neskončna! (*Stopi k oknu in gleda v koč*). Kako mirno spita! Milica je obe roki ovila bratcu krog vratu. In med njima in nad njima plava ljubezen.

Brkec. Kako se imata rada!

Ljubček. Živeti bi ne mogla drug brez drugega.

Kupček. Kot brez mamice ne moreta.

Vilislava. Zato bosta ž njo skupaj živela kmalu za vedno. O, sirotici, kako bogato bo poplačana vajina ljubezen. In jaz vaju bom plačala! Ni me Bog ustvaril samo za maščevanje, za

boj. Poslal me je Bog, da poplačam tiste, ki se imajo radi, ki od hrepenja in ljubezni umirajo.

Ljerka. O, kraljica, kako si dobra!

Jela. In v veselju žariš nocoj, sestra.

Malina. V nestrpnem pričakovanju drhte tvoje oči.

Vilislava. O, v kopernenju mi sijejo oči nocoj, v hrepenju, da vidim, kako osreči ljubezen one, ki ljubijo.

Ljubček. Kaj namerjaš nocoj, kraljica?

Vilislava (*gleda v koč*). O, sirotici ubogi, le oklenita se drug drugega, le veselita se v sanjah sreče materinske ljubezni. Kmalu bosta pri mamici. Kmalu ji bosta pripovedovala svoje trpljenje in svoj jok. Še nocoj ji bosta božala lice in pila tolažbo njenih milih oči.

Brkec. Blaga kraljica!

Snežec. O, srečna otročiča!

Vilislava. Ker vajinega hrepenenja in vajine ljubezni je dovolj. Zemlja je pretrda za vaju, ustvarjena sta le za mehke materine roke. In ker sta preslabotna za dolgo, strmo pot, naj se zvezdica približa, naj mamica dobra pride k vama in vaju vzame s seboj v svoje naročje! (*Stopi v sredo odra, tleskne z rokama. Vile in palčki strme v nestrpnem pričakovanju. — Blisk, grom.*)

4. prizor.

Prejšnji. Angela smrti.

Med gromom in bliskom prideta angela v črnih oblekah.

Angel. Klicala si naju, kraljica! (*Se priklonita.*)

Vilislava. Pozdravljena!

Palčki (*se zboje črnih angelov in se stisnejo k vilam*).

Vile. Nič se ne bojte. Ničesar vam ne storita.

2. angel. Pokorna tvojemu povelju klanjava glavi. Ukazuješ?

Vilislava. Že včeraj, o angela, sem vama naročila, da ugasneta luč življenja sirotoma tu notri.

Palčki, vile (*pokleknejo pred Vilislavo, dvignejo roke*). O, nikar, kraljica dobra! Usmili se jih! Nedolžna sta, angelčka!

Vilislava (*slovesno*):

Vstanite, o bratci, potolažite se, sestre!

Nič zlega angela storila

sirotoma ne bosta črna.

Samo življenja njuni

slaborni, nežni, blede lučki,

ki k mamici plamtita zlati,

brez solze pogasita nežno.

Ker grenko to življenje ni za njiju,

ki le s telesi še živita tu med nami.

A srci drobni k mamici želita,

na zvezdo, k mamici umrli.

A pot do mamice le smrt je!

Zato v radosti ločita se od življenja,

saj k mamici ju solza bo vodila smrtna.

Palčki. O, hvala ti, kraljica dobra! (*Veseli vstanejo*).

Vile. Zahvaljena, ker usmiljena si ubogim! (*Vstanejo*).

Vilislava:

Zdaj, angela, vršita svoje delo!

Naj brez bolesti dušici ubogi

od drobnih ločita telesc se!

Prav rahlo z usti dotaknita

se lic nedolžnih, rožnih.

Z ljubeznijo vzemita jih v naročje,

da sladka bo njih smrt, iz spanja

v življenje večno srečno se zbudita.

Angela. Zgodi naj tvoja volja se, kraljica!

Vilislava:

O, Ljerka, spremljaj ti poslanca smrti!

Ko angela zvršita svoje delo,

otroka preobleci, da vsa lepa

kot angela gresta naproti mami!

Ljerka. Storim tako, sestra. (*Gre z angeloma v kočo*).

5. prizor.

Prejšnji brez angelov in Ljerke. Stric.

Vilislava:

O, sestre, bratci! Z mano zdaj molite

k Gospodu dobremu nad nami,

da blažena bila bi smrt sirotic. (*Nekateri hočejo poklekniti*).

Kupček. O joj! Kraljica, glej, tam stric zblazneli teče!
(*Vsi se prestrašijo*).

Malina. Gorje! Naravnost semkaj svoj korak namerja!
Otrokoma gotovo rad kaj žalega bi storil.

Vilislava. Hitimo! Kočo obstopimo, da branimo siroti!
(*Obstopijo kočo. Vilislava in Malina tesno pred vrata*).

Stric (*v gozdu*). Ha-ha! Le čakajte, le čakajte, ha-ha!

Jela. Kako krohoče se, kot Volkodlak poprej.

Kupček. Jaz nič se ne bojim, saj je kraljica z nami.

Stric (*plane na oder z razmršenemi lasmi, divje gleda*). Ha, kje sta paglavca, da dam ju Volkodlaku? (*Hoče v kočo*).

Vilislava (*plane z Malino proti njemu in mu zapreti, da omahne nazaj*). Stran, nesrečnež! Pusti ju umreti v miru!

6. prizor.

Prejšnji. Smrtna angela z otrokoma v naročju stopita iz kočice. Vile ju obstopijo in opirajo otroka. (*Čedna skupina!*) Ljerka.

Stric (*hoče zopet v kočico*). Jaz varuh sem otrokoma. Nazaj ju hočem.

Vilislava. Kar smrt ima, nad tem pravice nima človek.
(*Se umakne, da stric vidi smrtna angela*).

Stric (*se preplaši in zgrudi na kolena*). Usmiljenje! Ne vzemi mi življenja, strašna žena!

Vilislava:

Ne maram tvojega življenja, zlobnež!

Za kazen blodi krog po širnem svetu,

dokler krivice ne spoznaš velike,

in z grenkimi solzami greha ne opereš,
ki ž njim si bičal srci dve sirotni! —
Zdaj smrt med nami je, zato izgini,
nastopi pot, ki vodi te k spoznanju.

Stric (*plane kvišku*). Gorje mi, o, gorje! (*Izgine na levo*).

Jela. Kako si dobra, pa pravična, o kraljica!

Vilislava (*se obrne k sirotama*):

O, težko že čakate srčeci drobni,
da mamici zlati v naročje shitita!
Oj, pridita, angela blažene sreče,
odpnita nam zvezdico svetlo na nebu,
da doli na zemljo priplava blesteča,
in mamico zlato s seboj nam prinese.
O, angela, angela luči, življenja,
zdaj blaženo svojo nalogo zvršita!

(*Ploskne z rokama. Bela svetloba plane na oder*).

7. prizor.

Prešnji. Angela življenja (*prihitita lahkih nog*).

1. angel. Življenje večno vam prinašam.

2. angel. Pozdrav neskončne sreče z nama hodi.

Angela smrti. O, angela, tu sta siroti.

Vilislava:

Umrla sta v silni ljubezni,
trpeča, tepena od strica,
ker k mamici svoji hotela sta priti.

1. angel smrti. V poljub, o angel, dam ti malega Marijančka,
obudi ga v življenju večno.

2. angel smrti. Sestrico Milico ti nudim malo, s poljubom
ji odpri oči nedolžne.

(*Vili Malina in Ljerka vzameta otročiča. Angela smrti izgine. Angela življenja stopita k sirotama, ju poljubita na čelo in ju vzameta vilama. Spustita ju na tla in naslonita nase. V tem hipu otroka odpreta oči. Iz gozda plane močna rožnata svetloba. Otroka začudena strmita v gozd. Vile in palčki se umaknejo k desnim kulisam*).

Vile. Neskončna si, ljubezen materinska!

Palčki. In večna si, ljubav otroška!

(*Pri teh besedah stopi iz gozda mati, oblečena v rožno svilo z dijademom na čelu*).

Mati (*razprostire roke proti otrokoma*). O, moja, moja!

Otroka (*ji planeta v naročje in se je okleneta*). Mamica,
mamica!

(*Oder v sijajni luči. Med objemom matere in otrok pade zastor*).

